

Arbejderforsikringen.

II.

Igjennem en historisk Udvikling søger Brentano i det i forrige Binds sidste Hefte omtalte Skrift, «Die Arbeiter-versicherung», at vise, hvorledes Forbindelsen mellem Erhvervsordning og Understøttelsesvæsen ogsaa i Fortiden var anerkjendt.

Naar man vil forstaa — skriver han — Understøttelsesvæsenets Ordning hos de germanske Folk paa den Tid, da Kristendommen antoges, maa man betragte den daværende Ejendomsordning og Opfattelse af Ejendomsretten. Opfattelsen af Ejendomsretten havde hos alle germanske Folk (m. Undt. af Skandinaverne) en dobbelt Oprindelse: Kristendommen og den germanske Ret.

Kristendommens Opfattelse af Ejendomsretten er i Grunden kun en Fortsættelse af den mosaiske. Efter denne ejede Jehova i Virkeligheden Alt: Jehova havde betroet hver Familie den Andel, der tilkom den, og de Uligheder, der i Aarenes Løb maatte udvikle sig, skulde udjævnes ved Hjælp af Jubelaars-Institutionen. Denne Institution blev vel efterhaanden opgiven; men Grundopfattelsen, at Gud ejer Alt, holdt sig, og de jordiske Ejendomsbesiddere havde i Virkeligheden ingen fri Ejendom,

men kun en aldeles betinget Brugsret: de Fattige havde en positiv Ret til en Del af Jordens Udbytte, til at sanke Ax paa Marken, til Fattigtjende, til Almisse; thi efter den mosaiske Ret var Almissegivningen det Middel, hvorved der skulde bødes paa de Forstyrrelser af den normale Ordning, der maatte fremstaa, hvor Ejendomsfællesskabet afløstes af Privatejendom. — Denne Opfattelse er ogsaa i det Væsenlige den, der raadede fra Kristendommens Indførelse til Reformationen. Vel fandtes der ingen Forskrift om et «Jubelaar» (— en Forskrift, der forøvrigt ogsaa hos Jøderne havde tabt sin Betydning paa Kristi Tid —); men den katholske Fortolkning af Lignelsen om den utro Forvalter, og Henvisningen til de første Kristnes Kommunisme som til et Ideal, vidner om denne Opfattelse: Ejendomsfællesskabet er den naturlige, oprindelige Tilstand; Privatejendommen er en Følge af Syndefaldet og skyldes Menneskenes Uretfærdighed. Vel anerkjender den kristelige Lære Privatejendomsretten; men den private Ejer har dog ingen absolut Raadighed; for sig selv skal han kun tage det Nødvendige, alt det Øvrige skal han overlade sine trængende Trosfæller; — og Forskjellen mellem den kristne og den jødiske Opfattelse bliver da kun den, at hos de Kristne er Almissepligten ikke (saaledes som hos Jøderne) en juridisk Pligt; frivilligt skal man give de Fattige, og disse skulle modtage med Tak. — Den kristne Opfattelse, at den Rige er forpligtet til at yde Fattigunderstøttelse, at Fattigplejen er et nødvendigt Correlat til Privatejendommen, gav sig nu nærmest Udtryk deri, at der tilførtes Kirken Formue i det Øjemed at understøtte de Fattige, og at Kirkeformuen ligefrem betegnedes som «de Fattiges Formue», «patrimonium pauperum». Men efterhaanden som Kirken forfaldt til

Verdslighed, Luxus og Pragtkjærlighed, blev de Fattiges Andel i Kirkeformuen stedse mindre, indtil det bestemtes, at den kun skulde udgjøre en Fjerdedel. Kirken viste stedse mere Tilbøjelighed til at vælte Fattigplejens Byrder over paa andre Skuldre. Den geraadede stedse mere i Forfald, og Oprettelsen af Tiggermunkeordnerne er maaske at betragte som en Slags Protest mod Kirkens Forsømmelighed ligeoverfor de Fattige. I Stedet for den tidligere velordnede kirkelige Fattigpleje traadte Klostrenes berygtede Almissevæsen, der udviklede Tiggeriet. Kirken selv syntes efterhaanden kun da at mindes, at dens Formue var de Fattiges Formue, naar det gjaldt om at forsvare den mod røverske Fyrsters Angreb, eller at faa fat paa milde Gaver. — Men hvor forskjellig den Grad end var, i hvilken Kirken tog sig af de Fattige, saa var det dog lige til Reformationen den kristelige Grundopfattelse, at den private Ejendomsbesidder kun havde en aldeles betinget Raadighed, og at han var forpligtet til milde Gaver; thi ved dem skulde den private Ejendomsrets Ubilligheder og Syndefuldhed mildnes.

Den germanske Ret støttede den kristne Opfattelse. Forud for den nu raadende private Ejendom gik Markfællesskabet. Endog før Kristendommen fastholdt den germanske Ret for hvert Samfund Gildernes Grund-sætning: «*unus subveniat alteri tamquam fratri suo in utili et honesto.*»

Paa Grundlag af Kristendommens og den germanske Rets samstemmende Grundopfattelse ordnedes nu Fattig- og Understøttelsesvæsenet. Og det ordnedes først gennem Familien, saaledes at ikke blot de ved Blodet Beslægtede men ogsaa de Ufri, der tilhørte Jorddrotten, regnedes til «Familien»; — dernæst gennem Gilderne,

der traadte frem, efterhaanden som Familieforbindelsen ikke ydede tilstrækkelig Beskyttelse, — og endelig gennem Kirken, der dog tildels betragtede sin Understøttelsespligt som kun subsidiær, idet denne Pligt først og fremmest paahvilede Familien.

Denne Ordning af Understøttelsesvæsenet stemmede fuldstændigt med de da herskende økonomiske Forhold: De Fri vare, netop fordi de vare fri, forpligtede til at sørge for sig selv, enten, forsaavidt de vare stærke og mægtige, individuelt, eller, naar de vare svage, gennem Gilder og andre gjensidige Understøttelsesforeninger. De Ufri kunde, netop fordi de vare ufri, ikke forpligtes til at sørge for sig selv; for dem skulde der sørges af dem, der nød Frugterne af deres ufri Arbejde. Og endelig: De der, paa Grund af overordenlige Forhold, led Nød, henvistes til et almindeligt Samfundsfond, som de Besiddende, i Henhold til Kristendommens og den germanske Rets Opfattelse, skjød sammen, og som Kirken forvaltede.

Men efter Reformationen fulgte ny økonomiske Forhold og en anden Opfattelse af Ejendomsretten, og dermed indtraadte ogsaa Understøttelsesvæsenet i et nyt Stadium. Det absolute Ejendomsbegreb, som Romerretten kjender, udviklede sig efterhaanden ogsaa hos de germanske Folk, først og fremmest med Hensyn til rørlige Ting. Denne Udvikling begunstigedes af to Faktorer: den germanske Rets Fortrængen ved Romerretten, og Luthers Opfattelse af Rigdom og Ejendom. Før Luther var Kommunismen stedse af Kirkefædre o. A. bleven prist som den naturlige Tilstand, og Privatejendommen var bleven betegnet som et «nødvendigt Onde», der skyldtes Syndefaldet; — nu fremstod Luther som en afgjort Mod-

stander af Kommunismen. Og saaledes medførte de forandrede juridiske og religiøse Anskuelse, at Romerrettens absolute, individualistiske Ejendomsbegreb efterhaanden trængte sig frem. Hertil kom i de Lande, der antog den ny Tro: Kirkegodsets Sækularisation. Man inddrog, kort sagt, det Fond, hvoraf de Fattige hidtil vare blevne understøttede; — men selve Fattigdommen, Nøden og Elendigheden forsvandt ikke dermed.

En ny Ordning af Fattigvæsenet blev saaledes nødvendig, — og i England, hvor den kirkelige Fattigpleje havde holdt sig lige til Reformationen, og hvor Tallet paa de Trængende var særligt stort, maatte det først og fremmest blive erkjendt, at det tidligere Understøttelsessystem maatte afløses, ikke af et Intet, men af et andet System; thi simpelthen at henvise Arbejderne til «Selvhjælpen» gik ikke an, naar man ikke samtidigt indrømmede dem fuld økonomisk Selvstændighed, men tværtimod ved Lavsvæsen, Bestemmelser om Arbejdslovens Regulering, Forbud mod Striker og mange andre Tvangsforholdsregler gjorde Indgreb i deres økonomiske Frihed. Naar man indskrænkede Næringsfriheden og derved Evnen til at sørge for sig selv, maatte man tage sig ikke blot af de ligefremt Arbejdsudnyttelige men ogsaa af de Arbejdsdygtige, naar de paa Grund af Sygdom el. Lign. kom i Nød. Dette skete derved at man bibeholdt Kirkesognets Forpligtelse til at sørge for sine Fattige. Ogsaa Fattigunderstøttelsens Forvaltning forblev foreløbig i kirkelige Hænder. De kirkelige Avtoriteter forpligtedes til paa en høflig Maade («gently») at opfordre Sognets formuende Beboere til at betale regelmæssige Bidrag til Fattigunderstøttelsen. Men Virkningerne af de forandrede religiøse Anskuelse viste sig snart: Tidligere havde der aldrig

været Tale om at maatte tvinge Folk til at bidrage til Fattigunderstøttelsen; — nu maatte det bestemmes ved Love (af 1552 og 1563), at naar den høflige Opfordring var forgæves, skulde Biskoppen alvorligt formane de Uvil- lige, og naar Biskoppens Formaning heller ikke frugtede, skulde Dommeren være beføjet til at paalægge den Gjen- stridige et i Forhold til hans Formue staaende ugenligt Bidrag, og til at fængsle ham, indtil han betalte. Endelig blev der i 1572 anordnet en almindelig lokal Beskatning for ved Hjælp af den at skaffe Midler til de Arbejds- udygtiges Underhold, og det blev bestemt, at det mulige Overskud skulde anvendes til Opførelsen af et Arbejdshus for arbejdsdygtige Tiggere. Saaledes forvandlede de oprindeligt frivillige Bidrag sig til en Fattig- skat. — Samtidigt med at Kirkens Fattigpleje efter- haanden gik over i Statens Hænder, skærpedes Bestem- melserne mod Tiggeri: Tiggerne truedes med barbariske Straffe, og Arbejdshuse oprettedes, ikke for at godkjende nogen »Ret til Arbejde«, men for at forhindre Misbrug af Fattigunderstøttelse, Dagdriveri osv. — I Aaret 1601 kodificeredes derefter de Fattiglove, der vare udkomne i England siden Reformationen, og dermed var den Fattig- ordning fastslaaet, der holdt sig i England indtil 1834. Men denne Fattigordning var kun en Del af og et nødvendigt Supplement til det økonomiske System, der hvilede paa Dronning Elisabeths saakaldte Lærlingelov af 1562, — en Lov, der bl. A. paa den ene Side bekræftede Lavenes Privilegier, og paa den anden Side bestemte, at Enhver i Alderen mellem 12 og 60 Aar kunde tvinges til at arbejde i Industri eller Landbrug, til en af Avtoriteterne fastsat Løn. I Overensstemmelse med Lærlingeloven af 1562 og Fattigloven af 1601 var

Understøttelsesvæsenet fra Dronning Elisabeths Tid til ind i det nittende Aarhundrede ordnet paa følgende Maade: — Haandværkerne i Byerne vare tvangspligtige Medlemmer af et Lav og forpligtede til at betale Bidrag, hvoraf de understøttedes i Tilfælde af Sygdom eller Nød; derfor sikrede Lavet, idet det skaffede dem en Ret til Arbejde, dem deres Erhvervsevne og saaledes ogsaa deres Evne til at betale hine Bidrag. — For de arbejdsdygtige Fattige var Forholdet ordnet saaledes: de vare forpligtede til at arbejde, men Muligheden for dem af at ernære sig selv ved Arbejde var begrænset ved Lavsindskrænkningerne, Vanskelighederne ved at etablere sig, Lønningsreguleringerne, Koalitionsforbudene etc.; og Sognets Formuende, hvem disse Indskrænkninger i Arbejdets Frihed kom tilgode, maatte derfor i Tilfælde af Sygdom eller Arbejdsløshed understøtte dem, mod at de til Gjengjæld arbejdede i Arbejdshuset. — Endelig de arbejdsudygtige Fattige: dem havde Kirken og Klostrene tidligere taget sig af; nu maatte Sognet uden Erstatning understøtte dem.

Ogsaa i andre Lande se vi, at Arbejdsgiverne forpligtedes til at understøtte Arbejderne, naar disses Erhvervsevne og følgelig deres Evne til at hjælpe sig selv indskrænkedes til Fordel for Arbejdsgiverne. Naar Staten beskar Arbejdernes økonomiske Frihed til Fordel for Arbejdsgiverne, var det ganske konsekvent, at disse til Gjengjæld forpligtedes til at hjælpe hine. —

En fuldstændig Omordning af Understøttelsesvæsenet blev nødvendig, da Individualismen ved det 18. Aarhundredes Slutning kom til at raade i de politiske og økonomiske Theorier. Ved Bedømmelsen af de sociale Indretninger opgaves de gamle religiøse og historisk-retlige Synspunkter; — Naturrets- og Nytte-Synspunktet

traadte i deres Sted. Den Enkeltes personlige Frihed blev Udgangspunktet for alle politiske og økonomiske Betragtninger. Intet burde gjøre Skaar i den Enkeltes Frihed, saalænge han ikke gjorde Indgreb i en Andens Frihed. Med denne den Enkeltes absolute Frihed maatte fuld Ejendoms-Frihed følge: Ejendomsbesidderen havde under Benyttelsen af sin Ejendom kun den negative Pligt: ikke at gjøre Indgreb i Andres Ejendomsret. Baade Naturretten og Nyttehensyn anbefalede absolut Frihed. Dermed fulgte da, at de Besiddende befriedes fra alt Ansvar ligeoverfor de Ikke-Besiddende; enhver Arbejdsdygtig var jo fri, havde altsaa den Mulighed at tjene sit Brød, og maatte følgelig under alle Livets Forhold selv være ansvarlig for sin økonomiske Stilling; — kun af de Arbejdsudygtige, for hvem det ligefremt var umuligt at skaffe sig Midler til Livets Ophold, skulde den almindelige Velgjørenhed tage sig. — Denne Opfattelse blev i Slutningen af forrige og i Løbet af dette Aarhundrede praktisk gennemført i Evropas forskjellige Lande: det romerretlige Ejendomsbegreb trængte sig frem, ogsaa med Hensyn til Grundejendommen; Indskrækningerne i Industriens Frihed afskaffedes, den ene efter den anden; Arbejdets Frihed blev erklæret at være Erhvervsordningens Grundprincip. Med denne Forandring i Erhvervsordningen maatte der følge en tilsvarende Forandring i Understøttelsesordningen.

I England — hvor Fattigbyrden var voxet til en trykkende Højde, hvor de Arbejdsløses og Trængendes Mængde ofte blev foruroligende stor, hvor den Uskik havde udviklet sig, at der af Sognet ofte endog gaves ligefremme Tilskud til Lønnen, — i England viste Nødvendigheden af Understøttelsesvæsenets Reform sig klart.

De mest forskjelligartede Forslag hertil fremkom. Man foreslog bl. A. at tvinge Arbejderne til at slutte sig til de gjensidige Hjælpekasser (*friendly societies*), der havde vundet en betydelig Udbredelse i England. Men medens Tyskland ved sin Hjælpekasselovgivning af 7. og 8. April 1876 vedtog en saadan Forpligtelse, har England — i alt Fald bortset fra rent ubetydelige Undtagelser — aldrig gennemført nogen Hjælpekassetvang for Arbejdere, der ikke ved et eller andet Privilegium havde faat en Art Ret til Arbejde og dermed en vis sikret Indkomst. Det nævnte Forslag fik altsaa ingen praktisk Betydning. Af Betydning blev derimod Lærlingelovens Ophævelse i 1814. Endnu vigtigere var Afskaffelsen af Koalitionsforbudene i 1824. Endelig bragte Fattigloven af 1834 den afgjørende Forandring i Understøttelsesvæsenet. Ved denne Lov blev Understøttelsesvæsenet ordnet paa en Maade, der stemmede med Principerne for den ny Erhvervsordnings, Næringsfrihedens System. Dette System havde skaffet enhver arbejdsdygtig Person Muligheden af at kunne sørge for sig selv; — forsømte han at benytte sig af denne Mulighed, maatte han i Følge den ny Fattiglov tage Skade for Hjemgjæld. I Betragtning af de store økonomiske Kriser, der periodisk gjøre Tusinder af Arbejdere uden egen Skyld brødløse, kundé Staten vel ikke ganske frigjøre sig for den Pligt ogsaa at drage en vis Omsorg for trængende Arbejdsdygtige; men Understøttelsen af dem søgtes navnlig begrænset til en Beskyttelse imod øjeblikkelig Mangel og til det absolut Nødvendige, hvorhos man søgte at undgaa Alt, hvad der kunde bidrage til at slappe Iveren for at sørge for sig selv. Derfor bestemte man, at arbejdsdygtige Personer, der maatte understøttes, skulde optages i Arbejdshuse, og at disse skulde ind-

rettes paa en saa lidet tillokkende Maade, at de vilde blive betragtede som en Art Fængsler. Naturligvis kunde denne Bestemmelse ikke gennemføres ligeoverfor de Tusinder, der uforskyldt styrtes i øjeblikkelig Nød ved de periodiske Kriser; men under normale Forhold vilde, antog man, Arbejdshus- og Fattigvæsens-Systemet ingenlunde indeholde nogen Opfordring til at forlade Selvhjælpen. Antagelsen er ogsaa tildels slaaet til: thi den uhyre Udbredelse i den sidste Menneskealder af de gjensidige Hjælpekasser i England (omtrent hvert tredje Menneske er i Storbritannien Medlem af en Hjælpekasse) skyldes for en stor Del Fattigloven af 1834. Og hele det vidtfor-grenede engelske Hjælpekassevæsen hviler paa Frivillig-hedens og Uafhængighedens Princip. Staten har vel ind-rømmet Hjælpekasserne enkelte mindre Begunstigelser (Stempelfrihed o. L.); men den har vogtet sig for at paa-lægge Arbejderne nogen Tiltrædelsespligt eller Arbejds-giverne nogen Tilskudspligt. Grundlaget er: Frivillighed og Selvansvarlighed.

Saaledes se vi da, at det engelske Understøttelses-væsen i Hovedsagen er ordnet paa følgende Maade:

Hver Enkelt er først og fremmest henvist til Selv-hjælpen, dels den individuelle, dels den kollektive og korporative (Nærings-, Koalitions-, Foreningsfrihed). — Gjør en arbejdsdygtig Person ikke Brug af de Muligheder for at sørge for sig selv, som Næringsfriheden og de øvrige Friheder indeholde, saa tager det Offenlige af Hu-manitetshensyn og af Politihensyn sig vel af ham; men Understøttelsen ydes — bortset fra anormale Forhold — kun i Arbejdshuse og overhovedet paa en saadan Maade, at arbejdsdygtige Personer ikke skulle føle sig fristede til at attraa at komme under det offenlige Fattigvæsen. —

Forøvrigt kjender den engelske Lovgivning, siden Lavsvæsenets Afskaffelse og Næringsfrihedens Indførelse, ingen Forsikringstvang, ingen Kassetvang for Arbejderne, og ingen Tilskudspligt for Arbejdsgiverne. — Hvad endelig angaar de Fattige, der ere ude af Stand til at arbejde, er Sognet som tidligere forpligtet til at understøtte dem.

I andre Lande se vi ikke de moderne økonomiske Principer gennemførte med en saadan Konsekvens som i England. Tyskland har saaledes svinget frem og tilbage mellem Tvang og Frihed. Ved Næringsloven af 1869 blev Næringsfriheden endelig gennemført; — men Konsekvenserne af de Principer, hvorpaa Erhvervsordningen hviler, blev kun for en Del dragne ved Ordningen af Understøttelsesvæsenet. Heller ikke Hjælpekasselovgivningen af 7. og 8. April 1876 har ophævet Kassetvangen. Men naar nogle Medlemmer af den danske Arbejderkommission tro, at kunne tage denne Omstændighed til Indtægt for deres Standpunkt, svæve de dog i Vildfarelse. Thi — som Brentano oplyser —: den tyske Rigsdag vedtog ikke Hjælpekasseloven af 1876, fordi, men uagtet den opretholder Tvangen! De fleste af Talerne i den tyske Rigsdag talte imod Kassetvangen, og deres Argumenter forsøgte man knap at gjendrive; men Forbunds-kommissæren erklærede, at Kassetvangens Bibeholdelse var en Betingelse for, at Loven kunde komme i Stand, og da Loven indeholder Bestemmelser, der antoges at ville fremme en senere Gennemførelse af et rationelt Hjælpekassesystem, fandt Rigsdagens Flertal sig i dens Mangler; — men principielt var de ganske vist imod Tvangen; thi de maatte misbillige den Anomali, der ligger i Modsigelsen mellem en moderne Erhvervsordning, som hviler paa Frihedens Grundlag, og en forældet Under-

støttelsesordning, som er en Levning af Fortidens Politivang. Efter den i det tyske Rige nu gjældende Ordning findes der da, i alt Fald tildels, en Kassetvang, saaledes at Svende, Medhjælpere og Fabrikarbejdere ere forpligtede til at høre til enten en af de Forsikrede selvstændigt grundlagt saakaldt «fri» Kasse, eller en af Arbejdsgiverne i Forbindelse med deres industrielle Etablissement oprettet Kasse, eller en paa Kommuneavtoriteternes Anordning dannet Kasse. Foruden Tvangen ligeoverfor Arbejderne, kommer der ogsaa en Tvang ligeoverfor Arbejdsgiverne, der bl. A. kunne forpligtes til visse Tilskud til Kommune-Hjælpekasserne. Denne i Strid med Erhvervsordningen staaende Tvang bliver i Virkeligheden en Beskatning baade af Arbejdere og af Arbejdsgivere.

Resultaterne af Brentanos historiske Betragtninger over Sammenhængen mellem Erhvervsordning og Understøttelsesvæsen kunne da sammenfattes i følgende Sætninger: Fri Selvansvarlighed og Næringsfrihed eller Frihed til at skaffe sig sit Erhverv ere Correlater: de Rige, de fri Grundejere, de privilegerede Haandværksmestre fra Middelalderen indtil det 19. Aarh., og enhver Arbejdsdygtig i det 19. Aarhundrede maa (bortset fra anormale Tilfælde) sørge for sig selv. — Privilegeret Næringsret og Forsikringstvng ere Correlater: Lavsmestrene indrømmes der Privilegier, derfor paalagdes der dem ogsaa Forsikringstvng. — Indskrænkninger i Næringsretten og Pligt for dem, der drage Fordel af saadanne Indskrænkninger, til, naar fornødent, at sørge for dem, over hvem Indskrænkningerne gaa ud, ere Correlater: Ejendomsbesiddernes Almisseplicht efter jødisk-kristelig Opfattelse; Jorddrotternes Omsorg for deres Livegne; Statens Omsorg for dem, der led under Lavskrænkningerne, Lønnings-

reguleringerne, Coalitionsforbuddene etc. — Endelig, af Humanitetshensyn, en almindeligt anerkjendt Pligt for Samfundet (Kirke eller Stat) til at sørge for de Fattige, der ere ude af Stand til selv at arbejde.

Sluttelig indskærper Brentano, at man ikke staar frit ved Valget af det Princip, der skal lægges til Grund for Understøttelsesvæsenet: Intet af de to modstaaende Principer, Tvang og Frihed, har nogen absolut Gyldighed, men hvert for sig have de en relativ Gyldighed; med den ene Erhvervsordning følger det ene Understøttelsesprincip, med den anden det andet; naar man altsaa ønsker Arbejderforsikringen organiseret efter Tvangsprincipet, bør man først sørge for at faa Næringsfriheden afløst af en Tvangsorganisation af det industrielle Samfund. — Den tyske Lovgivning har overset den indre Sammenhæng mellem Erhvervsordningen og Arbejderforsikringen; — men dens Afvigelser fra det, som Erfaringen og Sagens Natur byder, har da ogsaa — hvad Brentano viser i sit Værks andet Afsnit — hævnnet sig, idet den anordnede Tvangsforsikring har vist sig at være uvirksom. I dette andet Afsnit gennemgaar Brentano — efter først at have fastslaaet de almindelige Fordringer, der ligge i den moderne økonomiske Ordning — de tyske Hjælpekasser i det Enkelte: Tvangskasserne, Fabriksygekasserne, de fri Kasser og Foreningskasserne. Undersøgelsen, der ikke svæver i Luften, men tværtimod hviler paa et statistisk Grundlag, fører til det Resultat, at det tyske Hjælpekassevæsen, saavel i sin Helhed som i det Enkelte, maa betegnes som i højeste Grad utilfredsstillende. Og Grunden til dette nedslaaende Resultat er, at det tyske Hjælpekassevæsens Ordning og den økonomiske Organisation staa i Strid med hin-

anden. De, der hos os have troet at kunne anbefale Tvangens Indførelse paa Arbejderforsikringens Omraade ved en Henvisning til Tyskland, burde dog gjøre sig bekendt med Brentanos Kritik af de tyske Hjælpekasser.

Brentanos Kritik af Tvangs - Arbejderforsikringen og hans Paavisning af det tyske Hjælpekassevæsens utilfredsstillende Resultater er gennemført med stor Dygtighed. Hans positive Fordringer til Arbejderforsikringsvæsenet ville derimod maaske ikke paa alle Punkter findes fyldestgjørende, skjønt han ogsaa her har afgjort Ret i Meget.

Den første Fordring, Hovedfordringen, den uafviseligt nødvendige Fordring, som den bestaaende økonomiske Ordning stiller til en virksom Arbejderforsikring, er — som Br. viser — at der organiseres en Forsikring imod Arbejdsløshed. Kriser (og dermed følgende Arbejdsløshed) ere under Nutidens økonomiske Ordning uundgaaelige, og ere overhovedet uadskilleligt forbundne med Forbrugets Individualitet; er Arbejderne ikke forsikret imod Følgerne af dem, vil Forsikring imod Sygdom, Alderdom osv. være forgæves. — Den anden Fordring er, at de lokale Forsikringskasser afløses af Kasser, der omfatte Riget i dets Helhed. Kun derved bliver det muligt at give Kasserne en saa bred Basis, at de kunne staa med Sikkerhed. — Den tredje Fordring er denne: de Forsikrede skulle betale forskjelligt høje Bidrag; thi de skulle betale Bidrag, der nøjagtigt staa i Forhold til den forskjellige Grad af Fare, hvorfor hver især er udsat. Deraf følger, at der skal tages Hensyn baade til Alderen og til den forskjellige Fare, hvorfor de forskjellige Industrigræne udsættes. Af denne sidste Grund vil det i Almindelighed være ønskeligt, at Forsikringskasserne, samtidigt med at

de ere nationale og omfatte hele Riget, kun omfatte et og samme Fag.

Endel af Arbejderforsikringen — navnlig Børneforsørgelses-, Invaliditets-, Alderdoms- og Begravelsesforsikringen — vil i det Væsenlige bedst kunne overtages af de allerede bestaaende, navnlig paa de mere velhavende Klasser beregnede, Forsikringsselskaber. Ganske anderledes forholder det sig imidlertid med Sygeforsikringen. Navnlig af Hensyn til en virksom Kontrol (den Kontrol, der øves af dem, der ere personligt interesserede i at kontrollere, og som paa Grund af deres idelige Berøringer med de Forsikrede ere i Stand til at kontrollere) vil det være nødvendigt, at Sygeforsikringen overtages af en paa Gjensidighed hvilende Arbejder-Sygekasse, der kun omfatter Arbejdere af et og samme Fag. Ganske det Samme gjælder om Forsikringen imod Arbejdsløshed: ogsaa den kan kun overtages af nationale gjensidige Kasser, der omfatter Arbejdere af et bestemt Fag. Men Arbejdsløshed skyldes ikke blot Markedets almindelige Tilstand; Arbejdsløshed skyldes ogsaa Arbejdsstridigheder (Striker og Lock-outs); og Forsikringskassen mod Arbejdsløshed maa derfor være den Institution, der forøvrigt har at tage sig af Arbejderstridigheder, de paagjældende Arbejderes Fagforening. En Forbindelse mellem Fagforeningerne og de øvrige Forsikringsforeninger er, bortset fra Arbejdsløshed-Forsikringen, derimod slet ikke nødvendig; men derimod er ikke udelukket, at det kan være praktisk, om Arbejderne indbetale alle deres Forsikringspræmier under Et til Fagforeningen, der derefter udbetaler de enkelte Forsikringskasser, hvad der tilkommer dem.

Men Grundbetingelsen for Gjennemførelsen af Forsikring mod Arbejdsløshed saavel som af al anden Arbejder-

Forsikring er selvfølgelig, at Arbejdslønnen er tilstrækkelig høj. Lønnen maa være saa høj, at Arbejderen kan leve af den ikke blot i den Tid, han har Arbejde, men ogsaa i den Tid, han ikke har Arbejde; — den maa med andre Ord være saa høj, at Udgifterne til Arbejder-Børnenes Opdragelse og Undervisning, Udgifterne til Arbejdernes Begravelse, Udgifterne i Anledning af muligt indtrædende Sygdom, Invaliditet, Alderdom og Arbejdsløshed kunne afholdes af den. Men hvorledes skal dette kunne opnaas? Ved Hjælp af Fagforeninger efter engelsk Mønster! svarer Brentano. Han har jo i sit Skrift om Arbejdsforholdet søgt at vise det, og han minder i sin Bog om Arbejderforsikringen om, at disse Fagforeninger i Virkeligheden give os: Arbejderspørgsmaalets Løsning!

A. P.
